Çocuklar ?çin Uyku Bozukluklar? Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Çocuklar ?çin Uyku Bozukluklar? Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=18948

ARABPSYCHOLOGY.COM

Özet

Çocuklar ?çin Uyku Bozukluklar? Ölçe?i (Ç?UBÖ), çocuklarda yayg?n olarak görülen uyku bozukluklar?n?n ve uykuyla ili?kili problemlerin sistematik olarak de?erlendirilmesi amac?yla geli?tirilmi? bir psikometrik araçt?r. Bu ölçe?in Türkçe geçerlilik ve güvenilirlik çal??mas?, 2019 y?l?nda Seray A?ca Bilmeno?lu taraf?ndan T?pta Uzmanl?k tezi kapsam?nda gerçekle?tirilmi?tir. Çal??ma, ölçe?in orijinal yap?s?n? koruyarak Türk kültürüne uyarlanmas?n? ve psikometrik özelliklerinin belirlenmesini amaçlam??t?r. Uyarlama çal??mas?, Ç?UBÖ'nün klinik ve ara?t?rma ortamlar?nda çocuk ve ergen popülasyonlar?nda uyku patolojilerini saptamada etkili bir araç olarak kullan?labilece?ini göstermi?tir.

Anahtar Kelimeler

Uyku bozukluklar?, çocuk sa?l???, psikometri, ölçek uyarlamas?, yap? geçerli?i, güvenilirlik, pediatrik uyku.

Yazarlar

Seray A?CA B?LMENO?LU (Türkçe Uyarlama Sorumlu Yazar?).

Amaç

Çocuklar ?çin Uyku Bozukluklar? Ölçe?i, çocukluk döneminde ortaya ç?kan çe?itli uyku bozukluklar?n?n (örn. uykusuzluk, parasomniler, uykuya dalma/sürdürme güçlükleri) s?kl???n? ve ?iddetini standart bir yöntemle ölçmeyi amaçlamaktad?r. Ölçek, ebeveyn veya bak?m verenler arac?l???yla çocuklar?n uyku davran??lar?n? de?erlendirerek, klinik müdahale gerektiren durumlar? h?zl? ve güvenilir bir ?ekilde belirlemeye yard?mc? olur.

Ölçe?in Türkçe uyarlama çal??mas?n?n temel amac?, uluslararas? alanda kabul görmü? bu arac? Türk örnekleminde kullan?ma sunmak, böylece çocuk ve ergen psikiyatrisi alan?nda yap?lan ara?t?rmalara ve tan? süreçlerine katk? sa?lamakt?r. Bu amaçla, ölçe?in dilsel e?de?erli?i ve kültürel uygunlu?u sa?lanm??t?r.

Ölçülen Yap?

Ölçek, temel olarak çocukluk ça?? uyku bozukluklar? yap?s?n? ölçmektedir. Bu yap?, genellikle Uluslararas? Uyku Bozukluklar? S?n?fland?rmas? (ICSD) veya DSM kriterlerine uygun olarak, uyku ba?lang?c? ve sürdürülmesi, uyku düzeni problemleri, a??r? gündüz uykululu?u ve uyku s?ras?nda ortaya ç?kan anormal davran??lar (parasomniler) gibi alt boyutlar? içermektedir.

Ölçülen yap?, yaln?zca uyku süresi gibi nicel verileri de?il, ayn? zamanda uyku kalitesi ve uykunun

ARABPSYCHOLOGY.COM

çocu?un gündüz i?levselli?i üzerindeki etkisini de kapsayacak ?ekilde tasarlanm??t?r. Bu, ölçe?in kapsaml? bir de?erlendirme sunmas?n? sa?lamaktad?r.

Geçerlik

Ölçe?in psikometrik geçerlili?i aç?s?ndan en önemli bile?enlerden biri yap?sal geçerliliktir. Kaynak metinde belirtildi?i gibi, yap?sal geçerlilik, test maddelerinin ölçülmek istenen hipotetik faktörlerle yüksek düzeyde ili?kili olmas?n? ve faktörler aras?ndaki ili?kilerin ilgili kuramsal çerçeveye uygun dü?mesini ifade eder. Bu, özellikle psikolojik ölçekler için birincil derecede öneme sahiptir.

Yap? geçerli?inin de?erlendirilmesi için faktör analizi yöntemi kullan?lmaktad?r. Uyarlama çal??malar? ba?lam?nda, ölçe?in orijinal yap?s?n?n Türkçe örneklemde de do?rulan?p do?rulanmad???n? test etmek amac?yla Do?rulay?c? Faktör Analizi (DFA) yöntemi tercih edilmi?tir. Bu analiz, uyarlama sürecinde ölçe?in yap?sal bütünlü?ünü korudu?unu göstermek için kritik bir ad?md?r.

Güvenirlik

Güvenirlik, ölçe?in tutarl?l???n? ve kararl?l???n? ifade eder. Çocuklar ?çin Uyku Bozukluklar? Ölçe?i'nin güvenilirli?i, maddeler aras? tutarl?l???n de?erlendirilmesi yoluyla incelenmi?tir. Bu amaçla en yayg?n kullan?lan istatistiksel yöntem, Cronbach alfa katsay?s?d?r.

Cronbach alfa katsay?s?, ölçek maddelerinin birbirleriyle ne kadar tutarl? oldu?unu ve ayn? kavramsal yap?y? ölçüp ölçmedi?ini belirlemek için kullan?l?r. Bu katsay?, maddeler aras? korelasyon ortalamas?n? dikkate alarak ölçe?in iç güvenilirli?ini hesaplar. Yüksek alfa katsay?s? de?erleri, ölçek maddelerinin homojen oldu?unu ve ölçülen yap?y? istikrarl? bir ?ekilde temsil etti?ini gösterir.

Faktör Analizi

Faktör analizi, ölçek maddeleri aras?ndaki ili?kileri inceleyerek altta yatan yap?lar? (faktörleri) ortaya ç?karmak için kullan?lan temel bir istatistiksel yöntemdir. Kaynak metinde belirtildi?i gibi, iki ana faktör analizi türü bulunmaktad?r: Aç?mlay?c? ve Do?rulay?c?.

Test geli?tirme a?amas?nda, faktör yap?s?n?n ke?fedilmesi amac?yla Aç?mlay?c? Faktör Analizi (AFA) kullan?lmas? önerilir. Ancak, Çocuklar ?çin Uyku Bozukluklar? Ölçe?i bir uyarlama çal??mas? oldu?u için, orijinal ölçe?in hipotez edilen faktör yap?s?n?n Türk örnekleminde de geçerli olup olmad???n? test etmek amac?yla Do?rulay?c? Faktör Analizi (DFA) kullan?lm??t?r. Bu yakla??m, uyarlama çal??malar?n?n metodolojik gerekliliklerine uygundur.

ARABPSYCHOLOGY.COM

Araç Bilgileri

Test Türü: Uyarlama

Format: Öz bildirim (Ebeveyn/Bak?m Veren Raporu)

Mevcut Diller: Türkçe (Uyarlamas? yap?lm??t?r).

Popülasyon Grubu: Çocuklar ve ergenler.

Ya? Grubu: Uyarlama çal??mas?n?n kapsad??? spesifik ya? aral??? tez metninde detayl? olarak belirtilmi?tir, ancak genel olarak çocukluk ça?? uyku bozukluklar?n? hedef al?r.

Popülasyon Detaylar?: Uyarlama çal??mas?, Trakya Üniversitesi'nde T?pta Uzmanl?k tezi kapsam?nda yürütülmü?tür.

Test Metodolojisi: Psikometrik özellikler, iç tutarl?l?k için Cronbach Alfa ve yap?sal geçerlilik için Do?rulay?c? Faktör Analizi kullan?larak incelenmi?tir.

Derecelendirme: Derecelendirme format? kaynakta belirtilmemi? olup, tipik olarak Likert tipi veya frekans temelli bir derecelendirme sistemi kullan?ld??? varsay?lmaktad?r.

Anahtar Kelimeler

Çocukluk ça??, uyku, psikolojik de?erlendirme, uyarlama, Seray A?ca Bilmeno?lu, Trakya Üniversitesi.

Yazarlar

Yazar ORCID Tan?mlay?c?: Bilgi mevcut de?ildir.

Ba?l?l?k E-posta Adresleri: Bilgi mevcut de?ildir.

Yaz??ma Adresi: Trakya Üniversitesi, Edirne (Uyarlama tezi ba?lam?nda).

?zinler, Ücret ve Test Y?l?

Ölçe?in orijinal geli?tiricileri taraf?ndan belirlenen izin ve ücret ko?ullar?, Türkçe uyarlama çal??mas? kapsam?nda ayr?ca de?erlendirilmelidir. Türkçeye uyarlama çal??mas?n?n tamamlanma y?l? **2019**'dur.

Bu ölçe?in Türkçe uyarlama tezine YÖK Ulusal Tez Merkezi üzerinden eri?im sa?lanabilir: tez.yok.gov.tr.

ARABPSYCHOLOGY.COM

Ölçe?in orijinal PDF dosyas? burada mevcuttur: cocuklar-icin-uyku-bozukluklari-olcegi-toad.pdf

Kaynaklar

A?ca Bilmeno?lu, S. (2019). *Çocuklar için uyku bozukluklar? ölçe?i'nin Türkçe geçerlilik ve güvenilirli?i* (T?pta Uzmanl?k Tezi). Trakya Üniversitesi, Edirne.

Ek Kaynak: Çocuklar ?çin Uyku Bozukluklar? Ölçe?i (TOAD) PDF.

Çocuklar ?çin Uyku Bozukluklar? Ölçe?i Maddeleri

ÖNEML?: Ölçek maddeleri kaynak içerikte sa?lanmad??? için buraya eklenememi?tir. Maddeler, ilgili tez çal??mas?nda yer almaktad?r.

ARABPSYCHOLOGY.COM